בע"ה

גליון כ"ו | י"א-י"ז חשון

לְשִׂיחַ

עַל דַּלְתֵי יוֹם יוֹם

שִׁעוּרֵי הַשָּׁבוּעַ – נ"ך וּמִשְׁנָיוֹת

כְּתַקָּנַת מוֹרֵנוּ וְרַבֵּינוּ הָרַב יִצְחָק גִּינְזְבּוּרְג שְׁלִיטָ"א

שָׁבוּעַ פָּרָשַׁת וַיֵּרָא תשפ"ו

נ"ך: ירמיה פרקים ב'ד-ל'

משנה: מסכת עדיות פרק ח'

הקדמת המערכת

שבוע טוב ומבורך לכל אנ"ש והתמימים שיחיו, השוקדים על דלתות התורה הקדושה ורבינו שליט"א יום יום!

בעזרת ה' לקראת יום הח"ן הבעל"ט - יום ההולדת הפ"א של רבינו שליט"א - תפוצת העלון עומדת לגדול ולהשתכלל בע"ה, ולשם כך - נצטרך את עזרתכם. עקבו אחר הפרסומים!

השבוע נוסף שיעור של הרב לבנות אולפנת מעלה לבונה, בליל שבת קדש פרשת וירא תשע"ז. השיעור (מתוך רמז לשנת תשע"ז...) מדבר על הצמד "זכור" ו"שמור", ש"בדיבור אחד נאמרו". דרך האיחוד הזה, הרב מלמד בשיעור יפה ושווה קריאה (למרות שהוא לא מאד קצר), על היסוד של נשיאת הפכים, ועושה ממנו פרצוף.

האחדות הזו, היא הכלי האמיתי לשלום עולמי ומתוקן, הנושא שנידון רבות לאחרונה בעולם, ומומלץ מאוד לראות אותו בשיעור הזה ממבט קדוש וטהור של פנימיות התורה.

בברכת לימוד פורה, גוט שבת ותפלה לשלום אמתי

המערכת.

***

לקבלת העלון מדי שבוע באימייל, לתרומות, הערות והארות – noameg23@gmail.com

טבלת הלִמוד לחדש חשוון

ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	ששי	שבת קדש
ד' חשון ירמיה י"ז	**ה' חשון** ירמיה ח"י	**ו' חשון** ירמיה י"ט	**ז' חשון** ירמיה כ'	**ח' חשון** ירמיה כ"א	**ט' חשון** ירמיה כ"ב	**י' חשון** **פרשת לך לך** ירמיה כ"ג עדיות פ"ז
י"א חשון ירמיה כ"ד	**י"ב חשון** ירמיה כ"ה	**י"ג חשון** ירמיה כ"ו	**י"ד חשון** ירמיה כ"ז	**ט"ו חשון** ירמיה כ"ח	**ט"ז חשון** ירמיה כ"ט	**י"ז חשון** **פרשת וירא** ירמיה ל' עדויות פ"ח
י"ח חשון ירמיה ל"א	**י"ט חשון** ירמיה ל"ב	**כ' חשון** **יום הולדת אדמו"ר רש"ב** ירמיה ל"ג	**כ"א חשון** ירמיה ל"ד	**כ"ב חשון** ירמיה ל"ה	**כ"ג חשון** ירמיה ל"ו	**כ"ד חשון** **פרשת חיי שרה** **ע"ז פ"א** ירמיה ל"ז
כ"ה חשון ירמיה ל"ח	**כ"ו חשון** ירמיה ל"ט	**כ"ז חשון** ירמיה מ'	**כ"ח חשון** **יום הח"ן** **יום הולדת 81** ירמיה מ"א	**כ"ט חשון** ירמיה מ"ב	**א' כסלו** ירמיה מ"ג	**ב' כסלו** **ע"ז פ"ב** ירמיה מ"ד

נ"ך יומי - יום ראשון, י"א חשון

ירמיה פרק כ"ד

(א) הֶרְאַנִי֙ יְהוָ֔ה וְהִנֵּ֥ה שְׁנֵי֙ דּוּדָאֵ֣י תְּאֵנִ֔ים מוּעָדִ֖ים לִפְנֵ֣י הֵיכַ֑ל יְהוָ֗ה אַחֲרֵי֙ הַגְלוֹת֙ נְבוּכַדְרֶאצַּ֣ר מֶֽלֶךְ־בָּבֶ֔ל אֶת־יְכָנְיָ֥הוּ בֶן־יְהוֹיָקִ֖ים מֶ֣לֶךְ יְהוּדָ֑ה וְאֶת־שָׂרֵ֣י יְהוּדָ֗ה וְאֶת־הֶחָרָשׁ֙ וְאֶת־הַמַּסְגֵּ֔ר מִירוּשָׁלִַ֖ם וַיְבִאֵ֥ם בָּבֶֽל׃

דודאי – קדרות. **מועדים** – מוכנים. **החרש והמסגר** – תלמידי חכמים שגלו עם יכניה וכבר פירשתיו בספר מלכים (מלכים ב כ"ד:י"ד) החרש והמסגר לימייטראה ליפורטי"ר בלעז. לשון אחר: החרש והמסגר החרש לשון חרש המסגר לשון סגור כלומר חכמים גדולים בתורה שכשהיה אחד מהם מדבר הכל שותקים מסגר שהיו סוגרים ואין פותח.

(ב) הַדְּוּד֙ אֶחָ֣ד תְּאֵנִ֔ים טֹבֹ֥ות מְאֹ֖ד כִּתְאֵנֵ֣י הַבַּכֻּרֹ֑ות וְהַדְּוּד֙ אֶחָ֣ד תְּאֵנִ֔ים רָעֹ֥ות מְאֹ֖ד אֲשֶׁ֣ר לֹ֥א תֵאָכַ֖לְנָה מֵרֹֽעַ׃

כתאני הבכורות – שבישלו כל צרכן בתחלת בכורי תאינים שהם חביבות על מוצאיהם בראשיתם.

(ג) וַיֹּ֤אמֶר יְהוָה֙ אֵלַ֔י מָ֥ה אַתָּ֖ה רֹאֶ֣ה יִרְמְיָ֑הוּ וָאֹמַ֙ר֙ תְּאֵנִ֔ים הַתְּאֵנִ֖ים הַטֹּבֹ֣ות טֹבֹ֣ות מְאֹ֑ד וְהָרָעֹ֥ות רָעֹ֖ות מְאֹ֥ד אֲשֶׁ֛ר לֹ֥א תֵאָכַ֖לְנָה מֵרֹֽעַ׃ (ד) וַיְהִ֥י דְבַר־יְהוָ֖ה אֵלַ֥י לֵאמֹֽר׃ (ה) כֹּֽה־אָמַ֞ר יְהוָ֣ה אֱלֹקֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל כַּתְּאֵנִ֤ים הַטֹּבֹות֙ הָאֵ֔לֶּה כֵּ֚ן אַכִּ֔יר אֶת־גָּלֻ֖ות יְהוּדָ֑ה אֲשֶׁ֨ר שִׁלַּ֤חְתִּי מִן־הַמָּקֹום֙ הַזֶּ֔ה אֶ֖רֶץ כַּשְׂדִּ֥ים לְטוֹבָֽה׃

כן אכיר את גלות וגו' – הרי זה מקרא מסורס כן אכיר לטובה את גלות יהודה שהגליתי כבר יכניה וגלותו.

(ו) וְשַׂמְתִּ֤י עֵינִי֙ עֲלֵיהֶ֔ם לְטוֹבָ֖ה וַהֲשִׁבֹתִ֑ים עַל־הָאָ֣רֶץ הַזֹּ֔את וּבְנִיתִ֖ים וְלֹ֣א אֶהֱרֹ֑ס וּנְטַעְתִּ֖ים וְלֹ֥א אֶתֹּֽושׁ׃

אתוש – לשון עקירה.

(ז) וְנָתַתִּ֤י לָהֶם֙ לֵ֣ב לָדַ֔עַת אֹתִ֖י כִּי־אֲנִ֣י יְהוָ֑ה וְהָי֤וּ לִי֙ לְעָ֔ם וְאָנֹכִ֖י אֶהְיֶ֣ה לָהֶ֑ם לֵֽאלֹקִ֔ים כִּ֥י יָשֻׁ֖בוּ אֵלַ֥י בְּכָל־לִבָּֽם׃ (ח) וְכַתְּאֵנִ֣ים הָרָעֹ֔ות אֲשֶׁ֥ר לֹֽא־תֵאָכַ֖לְנָה מֵרֹ֑עַ כִּי־כֹ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֔ה כֵּ֚ן אֶתֵּ֔ן אֶת־צִדְקִיָּ֖הוּ מֶ֣לֶךְ יְהוּדָ֑ה וְאֶת־שָׂרָ֗יו וְאֶת־[שְׁאֵרִית֙ יְרוּשָׁלַ֔ם הַנִּשְׁאָרִ֖ים בָּאָ֣רֶץ הַזֹּ֑את וְהַיֹּשְׁבִ֖ים בְּאֶ֥רֶץ מִצְרָֽיִם׃ (ט) וּנְתַתִּ֗ים [לְזַעֲוָה] (לזועה) לְרָעָ֛ה לְכֹ֥ל מַמְלְכֹ֖ות הָאָ֑רֶץ לְחֶרְפָּ֤ה וּלְמָשָׁל֙ לִשְׁנִינָ֣ה וְלִקְלָלָ֔ה בְּכָל־הַמְּקֹמֹ֖ות אֲשֶׁ֥ר אַדִּיחֵ֖ם שָֽׁם׃

לזעוה לרעה לכל ממלכות הארץ – שישמעו הרעה הבאה עליהם ויזועו. **ולשנינה** – שישננו וידברו הכל בפורענותם.

(י) וְשִׁלַּחְתִּ֤י בָּם֙ אֶת־הַחֶ֣רֶב אֶת־הָרָעָ֔ב וְאֶת־הַדֶּ֖בֶר עַד־תֻּמָּ֑ם מֵעַ֗ל הָאֲדָמָה֙ אֲשֶׁ֣ר נָתַ֔תִּי לָהֶ֖ם וְלַאֲבֹותֵיהֶֽם׃

נ"ך יומי - יום שני י"ב חשון

ירמיה פרק כ"ה

(א) הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה עַל יִרְמְיָהוּ עַל כָּל עַם יְהוּדָה בַּשָּׁנָה הָרְבִעִית לִיהוֹיָקִים בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הִיא הַשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנִית לִנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל:

בשנה הרביעית – שנה שנתחתם גזר דינם שיגלו ושישתו כוס החמה כמו שאמור בענין קח את כוס וגו׳ (ירמיהו כ״ה, ט״ו) וקודם גזר דין אמר לנביא להוכיחם אולי ישובו ולא יתחתם גזר דינם.

(ב) אֲשֶׁר דִּבֶּר יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא עַל כָּל עַם יְהוּדָה וְאֶל כָּל יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם לֵאמֹר: (ג) מִן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְיֹאשִׁיָּהוּ בֶן אָמוֹן מֶלֶךְ יְהוּדָה וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה זֶה שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה הָיָה דְבַר יְהוָה אֵלָי וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם אַשְׁכִּים וַדַבֵּר וְלֹא שְׁמַעְתֶּם:

שלש ועשרים – יאשיהו מלך שלשים ואחת צא מהם שתים עשרה שנה נשארו תשע עשרה וארבע של בנו הרי שלש ועשרים. **אשכים ודבר** – לשון הווה הייתי משכים ומדבר תמיד.

(ד) וְיִשְׁלַח יְהוָה אֲלֵיכֶם אֶת כָּל עֲבָדָיו הַנְּבִאִים הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וְלֹא הִטִּיתֶם אֶת אָזְנְכֶם לִשְׁמֹעַ: (ה) לֵאמֹר שׁוּבוּ נָא אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וּמֵרֹעַ מַעַלְלֵיכֶם וּשְׁבוּ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לָכֶם וְלַאֲבוֹתֵיכֶם לְמִן עוֹלָם וְעַד עוֹלָם: (ו) וְאַל תֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לָהֶם וְלֹא תַכְעִיסוּ אוֹתִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם וְלֹא אָרַע לָכֶם: (ז) וְלֹא שְׁמַעְתֶּם אֵלַי נְאֻם יְהוָה לְמַעַן [הַכְעִיסֵנִי] (הכעסוני) בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם לְרַע לָכֶם: (ח) לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת יַעַן אֲשֶׁר לֹא שְׁמַעְתֶּם אֶת דְּבָרָי: (ט) הִנְנִי שֹׁלֵחַ וְלָקַחְתִּי אֶת כָּל מִשְׁפְּחוֹת צָפוֹן נְאֻם יְהוָה וְאֶל נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל עַבְדִּי וַהֲבֵאתִים עַל הָאָרֶץ הַזֹּאת וְעַל יֹשְׁבֶיהָ וְעַל כָּל הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה סָבִיב וְהַחֲרַמְתִּים וְשַׂמְתִּים לְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה וּלְחָרְבוֹת עוֹלָם: (י) וְהַאֲבַדְתִּי מֵהֶם קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה קוֹל רֵחַיִם וְאוֹר נֵר:

קול רחים – סימן הוא לסעודת ברית מילה על שם שטוחנין ושוחקין לה סממנין לרפואה. **אור נר** – סימן משתה כך שנינו בסנהדרין.

(יא) וְהָיְתָה כָּל הָאָרֶץ הַזֹּאת לְחָרְבָּה לְשַׁמָּה וְעָבְדוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה: (יב) וְהָיָה כִמְלֹאת שִׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקֹד עַל מֶלֶךְ בָּבֶל וְעַל הַגּוֹי הַהוּא נְאֻם יְהוָה אֶת עֲוֹנָם וְעַל אֶרֶץ כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתִּי אֹתוֹ לְשִׁמְמוֹת עוֹלָם: (יג) [וְהֵבֵאתִי] (והבאותי) עַל הָאָרֶץ הַהִיא אֶת כָּל דְּבָרַי אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עָלֶיהָ אֶת כָּל הַכָּתוּב בַּסֵּפֶר הַזֶּה אֲשֶׁר נִבָּא יִרְמְיָהוּ עַל כָּל הַגּוֹיִם:

את כל הכתוב – על בבל. **בספר הזה** – בסופו.

(יד) כִּי עָבְדוּ בָם גַּם הֵמָּה גּוֹיִם רַבִּים וּמְלָכִים גְּדוֹלִים וְשִׁלַּמְתִּי לָהֶם כְּפָעֳלָם וּכְמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם:

כי עבדו בם – כמו כי יעבדו בם בבני בבל. **גם המה גוים רבים** – מדי ופרס.

(טו) כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל אֵלַי קַח אֶת כּוֹס הַיַּיִן הַחֵמָה הַזֹּאת מִיָּדִי וְהִשְׁקִיתָה אֹתוֹ אֶת כָּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלֵחַ אוֹתְךָ אֲלֵיהֶם:

כוס היין החימה – נבואת הפורענות. **והשקיתה אותו** – הנבא להם שלא תשוב עוד בשום תשובה.

(טז) וְשָׁתּוּ וְהָתְגֹּעֲשׁוּ וְהִתְהוֹלָלוּ מִפְּנֵי הַחֶרֶב אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלֵחַ בֵּינֹתָם:

והתגעשו – וישתגעון. **והתהללו** – לשון הוללות ישתטו.

(יז) וָאֶקַּח אֶת הַכּוֹס מִיַּד יְהוָה וָאַשְׁקֶה אֶת כָּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר שְׁלָחַנִי יְהוָה אֲלֵיהֶם: (יח) אֶת יְרוּשָׁלַ͏ִם וְאֶת עָרֵי יְהוּדָה וְאֶת מְלָכֶיהָ אֶת שָׂרֶיהָ לָתֵת אֹתָם לְחָרְבָּה לְשַׁמָּה לִשְׁרֵקָה וְלִקְלָלָה כַּיּוֹם הַזֶּה:

כיום הזה – כאשר הם היום לאחר החורבן כתב ירמיה ספרו.

(יט) אֶת פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְאֶת עֲבָדָיו וְאֶת שָׂרָיו וְאֶת כָּל עַמּוֹ: (כ) וְאֵת֙ כָּל הָעֵרֶב וְאֵת כָּל מַלְכֵי אֶרֶץ הָעוּץ וְאֵת כָּל מַלְכֵי֙ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְאֶת אַשְׁקְלוֹן וְאֶת עַזָּה֙ וְאֶת עֶקְרוֹן וְאֵת שְׁאֵרִית אַשְׁדּוֹד:

ואת כל הערב – כל סומכותא אשר ערבה פרעה ומשענתו עליהם לעזרה, הערב גרנטיא"ה בלעז.

(כא) אֶת אֱדוֹם וְאֶת מוֹאָב וְאֶת בְּנֵי עַמּוֹן: (כב) וְאֵת֙ כָּל מַלְכֵי צֹ֔ר וְאֵת כָּל מַלְכֵ֖י צִיד֑וֹן וְאֵת֙ מַלְכֵ֣י הָאִ֔י אֲשֶׁ֖ר בְּעֵ֥בֶר הַיָּֽם:

ואת מלכי האי – כל אלו שמנה עד כאן שכיני א"י הם.

(כג) וְאֶת דְּדָן וְאֶת תֵּימָא֙ וְאֶת בּוּז וְאֵת כָּל קְצוּצֵ֖י פֵּאָֽה:

קצוצי פאה – המוקצים בקצה אותה הרוח.

(כד) וְאֵת כָּל מַלְכֵ֣י עֲרָ֔ב וְאֵת֙ כָּל מַלְכֵ֣י הָעֵרֶ֔ב הַשֹּׁכְנִ֖ים בַּמִּדְבָּֽר:

מלכי ערב – ערביא. **ואת כל מלכי הערב** – סומכוותא של ערביים.

(כה) וְאֶת֙ כָּל מַלְכֵ֣י זִמְרִ֔י וְאֵת֙ כָּל מַלְכֵ֣י עֵילָ֔ם וְאֵת כָּל מַלְכֵ֖י מָדָֽי: (כו) וְאֶת֙ כָּל מַלְכֵ֣י הַצָּפ֔וֹן הַקְּרֹבִ֖ים וְהָרְחֹקִ֑ים אִ֣ישׁ אֶל אָחִ֗יו וְאֵת֙ כָּל הַמַּמְלָכ֣וֹת הָאָ֔רֶץ אֲשֶׁ֖ר עַל פְּנֵ֣י הָאֲדָמָ֑ה וּמֶ֨לֶךְ שֵׁשַׁ֔ךְ יִשְׁתֶּ֖ה אַחֲרֵיהֶֽם:

ששך – הוא בבל בא"ת ב"ש.

(כז) וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם֙ כֹּ֣ה אָמַ֣ר יְהוָ֔ה צְבָא֖וֹת אֱלֹקֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל שְׁתּ֤וּ וְשִׁכְרוּ֙ וְקִיּ֔וּ וְנִפְּל֖וּ וְלֹ֣א תָקֻ֑מוּ מִפְּנֵי֙ הַחֶ֣רֶב אֲשֶׁ֔ר אָנֹכִ֥י שֹׁלֵ֖חַ בֵּינֵיכֶֽם:

וקיו – כאדם ששותה יותר מדאי שמקיא. **החרב** – התגר של המלחמה.

(כח) וְהָיָ֗ה כִּ֤י יְמָאֲנוּ֙ לָקַ֣חַת הַכּ֔וֹס מִיָּדְךָ֖ לִשְׁתּ֑וֹת וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵיהֶ֔ם כֹּ֥ה אָמַ֖ר יְהוָ֣ה צְבָא֑וֹת שָׁתֹ֥ו תִשְׁתּֽוּ: (כט) כִּ֣י הִנֵּ֗ה בָּעִיר֙ אֲשֶׁ֣ר נִקְרָ֣א שְׁמִ֔י עָלֶ֖יהָ אָנֹכִ֣י מֵחֵ֑ל לְהָרַ֣ע וְאַתֶּ֗ם הִנָּקֵ֤ה תִנָּקּוּ֙ לֹ֣א תִנָּקּ֔וּ כִּ֥י חֶ֖רֶב אֲנִ֣י קֹרֵ֑א עַל כָּל יֹשְׁבֵ֥י הָאָ֛רֶץ נְאֻם יְהוָ֥ה צְבָאֽוֹת:

מחל – מתחיל.

(ל) וְאַתָּ֣ה תִנָּבֵ֔א אֲלֵיהֶ֖ם אֵ֣ת כָּל הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֑לֶּה וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵיהֶ֔ם יְהוָ֖ה מִמָּר֣וֹם יִשְׁאָ֔ג וּמִמְּעוֹן֙ קָדְשׁ֔וֹ יִתֵּ֖ן קוֹלֹ֑ו שָׁאֹ֤ג יִשְׁאַג֙ עַל נָוֵ֔הוּ הֵיד֤ד כְּדֹרְכִים֙ יַעֲנֶ֔ה אֶל כָּל יֹשְׁבֵ֖י הָאָֽרֶץ:

על נוהו – מתאבל על חורבן ביתו. **הידד** – לשון הוי שצועקין עושי מלאכה כבדה בקול רם לזרז זה את זה להתחזק ודורכי גתות רגילין בה. **יענה** – כל לשון ענייה צעקת קול רם היא.

(לא) בָּא שָׁאוֹן עַד קְצֵה הָאָרֶץ כִּי רִיב לַיהוה׳ בַּגּוֹיִם נִשְׁפָּט הוּא לְכָל בָּשָׂר הָרְשָׁעִים נְתָנָם לַחֶרֶב נְאֻם הוי׳:

נשפט – מתווכח בדין.

(לב) כֹּה אָמַר הוי׳ צְבָאוֹת הִנֵּה רָעָה יֹצֵאת מִגּוֹי אֶל גּוֹי וְסַעַר גָּדוֹל יֵעוֹר מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ:

מגוי אל גוי – שאני מסכסכן זה בזה. **מירכתי** – כתרגומו מסיפי.

(לג) וְהָיוּ חַלְלֵי הוי׳ בַּיּוֹם הַהוּא מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד קְצֵה הָאָרֶץ לֹא יִסָּפְדוּ וְלֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא יִקָּבֵרוּ לְדֹמֶן עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ: (לד) הֵילִילוּ הָרֹעִים וְזַעֲקוּ וְהִתְפַּלָּשׁוּ אַדִּירֵי הַצֹּאן כִּי מָלְאוּ יְמֵיכֶם לְטִבְחָה וּתְפוּצוֹתֵיכֶם וְנִפַּלְתֶּם כִּכְלִי חֶמְדָּה:

הילילו – לשון יללה. **והתפלשו** – התגלגלו בעפר ווטרלייר בלעז. **ותפוצותיכם** – הרי זה מקרא קצר כלומ׳ ותפוצותיכם תקרבנה לבא. **ככלי חמדה** – כלומר אם תאמרו חשובים אנחנו הרבה יש כלי חמדה של זכוכית נופלים ומשתברים ואובדים.

(לה) וְאָבַד מָנוֹס מִן הָרֹעִים וּפְלֵיטָה מֵאַדִּירֵי הַצֹּאן: (לו) קוֹל צַעֲקַת הָרֹעִים וְיִלֵּלַת אַדִּירֵי הַצֹּאן כִּי שֹׁדֵד הוי׳ אֶת מִרְעִיתָם: (לז) וְנָדְמוּ נְאוֹת הַשָּׁלוֹם מִפְּנֵי חֲרוֹן אַף הוי׳:

ונדמו – לשון חורבה לשון הדימנו, ונדמה שם (ירמיהו ח׳:י״ד).

(לח) עָזַב כַּכְּפִיר סֻכּוֹ כִּי הָיְתָה אַרְצָם לְשַׁמָּה מִפְּנֵי חֲרוֹן הַיּוֹנָה וּמִפְּנֵי חֲרוֹן אַפּוֹ:

עזב ככפיר וגו׳ – גלה מלכא מכרכיה ככפיר העוזב את סוכו. **היונה** – משתכרת ביין כן ת״י. דבר אחר: לשון אונאה.

נ"ך יומי - יום שלישי י"ג חשון

ירמיה פרק כ"ו

(א) בְּרֵאשִׁית מַמְלְכוּת יְהוֹיָקִים בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ מָלַךְ יְהוּדָה הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה מֵאֵת יהוה לֵאמֹר:

בראשית ממלכות – פרשה זו תחתונה קדמה לעליונה ארבע שנים.

(ב) כֹּה| אָמַר יהוה עֲמֹד֙ בַּחֲצַר בֵּית יהוה וְדִבַּרְתָּ֗ עַל כָּל עָרֵי יְהוּדָה הַבָּאִים֙ לְהִשְׁתַּחֲוֹת בֵּית יהוה אֵת כָּל הַדְּבָרִ֔ים אֲשֶׁ֥ר צִוִּיתִ֖יךָ לְדַבֵּ֣ר אֲלֵיהֶ֑ם אַל תִּגְרַ֖ע דָּבָֽר: (ג) אוּלַ֥י יִשְׁמְעוּ֙ וְיָשֻׁ֣בוּ אִ֣ישׁ מִדַּרְכּ֔וֹ הָרָעָ֑ה וְנִחַמְתִּי֙ אֶל הָרָעָ֔ה אֲשֶׁ֥ר אָנֹכִ֖י חֹשֵׁ֣ב לַעֲשׂ֑וֹת לָהֶ֖ם מִפְּנֵ֥י רַ֖ע מַעַלְלֵיהֶֽם: (ד) וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵיהֶ֔ם כֹּ֥ה אָמַ֖ר יהוה אִם לֹ֣א תִשְׁמְעוּ֮ אֵלַי֒ לָלֶכֶת֙ בְּתֹרָתִ֔י אֲשֶׁ֥ר נָתַ֖תִּי לִפְנֵיכֶֽם: (ה) לִשְׁמֹ֗עַ עַל דִּבְרֵי֙ עֲבָדַ֣י הַנְּבִאִ֔ים אֲשֶׁ֥ר אָנֹכִ֖י שֹׁלֵ֣חַ אֲלֵיכֶ֑ם וְהַשְׁכֵּ֥ם וְשָׁלֹ֖חַ וְלֹ֥א שְׁמַעְתֶּֽם: (ו) וְנָתַתִּ֛י אֶת הַבַּ֥יִת הַזֶּ֖ה כְּשִׁלֹ֑ה וְאֶת הָעִ֣יר [הַזֹּאת֮] (הזאתה) אֶתֵּ֣ן לִקְלָלָ֔ה לְכֹ֖ל גּוֹיֵ֥י הָאָֽרֶץ: (ז) וַיִּשְׁמְע֣וּ הַכֹּהֲנִ֗ים וְהַנְּבִאִים֙ וְכָל הָעָ֔ם אֶת יִרְמְיָ֖הוּ מְדַבֵּ֥ר אֶת הַדְּבָרִ֖ים הָאֵ֑לֶּה בְּבֵ֖ית יהוה: (ח) וַיְהִי֙| כְּכַלּ֣וֹת יִרְמְיָ֔הוּ לְדַבֵּ֕ר אֵ֚ת כָּל אֲשֶׁ֣ר צִוָּ֔ה יהוה לְדַבֵּ֖ר אֶל כָּל הָעָ֑ם וַיִּתְפְּשׂ֣וּ אֹת֗וֹ הַכֹּהֲנִים֙ וְהַנְּבִיאִ֣ים וְכָל הָעָ֔ם לֵאמֹ֖ר מ֥וֹת תָּמֽוּת: (ט) מַדּ֣וּעַ נִבֵּ֗אתָ בְּשֵׁם֙ יהוה לֵאמֹ֔ר כְּשִׁלֹ֖ו֙ תִּהְיֶ֣ה הַבַּ֔יִת הַזֶּ֖ה וְהָעִ֣יר הַזֹּ֑את תֵּחָרֵ֖ב מֵאֵ֣ין יוֹשֵׁ֑ב וַיִּקָּהֵ֥ל כָּל הָעָ֖ם אֶל יִרְמְיָ֥הוּ בְּבֵית יהוה: (י) וַיִּשְׁמְע֣וּ| שָׂרֵ֣י יְהוּדָ֗ה אֵת֙ הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה וַיַּעֲל֥וּ מִבֵּית֙ הַמֶּ֣לֶךְ בֵּית יהוה֮ וַיֵּשְׁב֣וּ בְּפֶ֣תַח שַׁ֣עַר יְהוָ֣ה הֶחָדָ֑שׁ:

וישמעו שרי יהודה – שתפשו נביאי השקר והכהנים את ירמיהו. **בפתח שער י"י החדש** – אחרים הגיהו כשגלה יהויכין וקצת כל בית אלהינו עמו שברו חילו של נבוכדנצר שער המזרחי וחזר צדקיהו ותקנו וחדשו לכך נקרא חדש.

(יא) וַיֹּאמְר֣וּ הַכֹּהֲנִ֗ים וְהַנְּבִאִים֙ אֶל הַשָּׂרִ֣ים וְאֶל כָּל הָעָ֔ם לֵאמֹ֖ר מִשְׁפַּט מָ֣וֶת לָאִ֑ישׁ הַזֶּ֕ה כִּי נִבָּ֥א אֶל הָעִ֖יר הַזֹּ֑את כַּאֲשֶׁ֥ר שְׁמַעְתֶּ֖ם בְּאָזְנֵיכֶֽם: (יב) וַיֹּ֨אמֶר יִרְמְיָ֜הוּ אֶל כָּל הַשָּׂרִ֣ים וְאֶל כָּל הָעָ֗ם לֵאמֹר֮ יהוה שְׁלָחַ֣נִי לְהִנָּבֵ֣א אֶל הַבַּ֣יִת הַזֶּ֔ה וְאֶל הָעִ֖יר הַזֹּ֑את אֵ֚ת כָּל הַדְּבָרִ֔ים אֲשֶׁ֥ר שְׁמַעְתֶּֽם: (יג) וְעַתָּ֗ה הֵיטִ֤יבוּ דַרְכֵיכֶם֙ וּמַעַלְלֵיכֶ֔ם וְשִׁמְעוּ֙ בְּקוֹל֙ יהוה אֱלֹקֵיכֶ֔ם וְיִנָּחֶם֙ יהוה אֶל הָרָעָ֔ה אֲשֶׁ֥ר דִּבֶּ֖ר עֲלֵיכֶֽם: (יד) וַאֲנִ֣י הִנְנִ֣י בְיֶדְכֶ֔ם עֲשׂ֥וּ לִ֖י כַּטּ֣וֹב וְכַיָּשָׁ֑ר בְּעֵינֵיכֶֽם: (טו) אַ֚ךְ| יָדֹ֣עַ תֵּדְע֔וּ כִּי אִם מְמִתִ֥ים אַתֶּ֖ם אֹתִ֑י כִּי דָ֣ם נָקִ֗י אַתֶּם֙ נֹתְנִ֣ים עֲלֵיכֶ֔ם וְאֶל הָעִ֥יר הַזֹּ֖את וְאֶל יֹשְׁבֶ֑יהָ כִּ֣י בֶאֱמֶ֗ת שְׁלָחַ֤נִי יהוה עֲלֵיכֶם֙ לְדַבֵּ֣ר בְּאָזְנֵיכֶ֔ם אֵ֥ת כָּל הַדְּבָרִ֖ים הָאֵֽלֶּה: (טז) וַיֹּאמְר֣וּ הַשָּׂרִ֗ים וְכָל הָעָם֙ אֶל הַכֹּהֲנִ֣ים וְאֶל הַנְּבִיאִ֔ים אֵ֥ין לָאִ֖ישׁ הַזֶּ֑ה מִשְׁפַּט מָ֣וֶת כִּי֩ בְּשֵׁ֨ם יהוה אֱלֹקֵ֜ינוּ דִּבֶּ֣ר אֵלֵ֗ינוּ: (יז) וַיָּקֻ֣מוּ אֲנָשִׁ֔ים מִזִּקְנֵ֖י הָאָ֑רֶץ וַיֹּאמְר֣וּ אֶל כָּל קְהַ֥ל הָעָ֖ם לֵאמֹֽר: (יח) [מִיכָה] (מיכיה) הַמּ֣וֹרַשְׁתִּ֔י הָיָ֖ה נִבָּ֣א בִימֵ֣י חִזְקִיָּ֣הוּ מֶ֣לֶךְ יְהוּדָ֑ה וַיֹּ֣אמֶר אֶל כָּל עַ֥ם יְהוּדָ֖ה לֵאמֹ֑ר כֹּ֤ה אָמַר֙| יהוה צְבָאוֹת֙ צִיּ֣וֹן שָׂדֶ֔ה תֵּחָרֵ֖שׁ וִירוּשָׁלַ֣יִם עִיִּ֣ים תִּהְיֶ֑ה וְהַ֥ר הַבַּ֖יִת לְבָמ֥וֹת יָֽעַר:

מיכה המורשתי – דמן מרישה. **עיים** – גלים.

(יט) הֲהָמֹ֣ת הֲמִתֻ֗הוּ חִזְקִיָּ֤הוּ מֶלֶךְ֙ יְהוּדָ֔ה וְכָל יְהוּדָ֑ה הֲלֹא֙ יָרֵ֣א אֶת יְהוָ֔ה וַיְחַל֙ אֶת פְּנֵ֣י יהוה וַיִּנָּחֵ֗ם יהוה אֶל הָרָעָה֙ אֲשֶׁ֣ר דִּבֶּ֣ר עֲלֵיהֶ֔ם וַאֲנַ֥חְנוּ עֹשִׂ֛ים רָעָ֥ה גְדוֹלָ֖ה עַל נַפְשׁוֹתֵ֑ינוּ:

ויחל – לשון תפלה. **ואנחנו עושים רעה גדולה** – אם נהרוג אותו.

(כ) וְגַם אִישׁ הָיָה מִתְנַבֵּא בְּשֵׁם הוי' אוּרִיָּהוּ בֶּן שְׁמַעְיָהוּ מִקִּרְיַת הַיְעָרִים וַיִּנָּבֵא עַל הָעִיר הַזֹּאת וְעַל הָאָרֶץ הַזֹּאת כְּכֹל דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ:

וגם איש היה מתנבא – מי שאמר זו לא אמר זו עד כאן דברי צדיקים ועמדו רשעים שהיו שם ואמרו גם איש מתנבא וגו' כשם שאוריה נהרג יהרג ירמיה כך מפורש בספרי (ספרי במדבר י"א:ו').

(כא) וַיִּשְׁמַע הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים וְכָל גִּבּוֹרָיו וְכָל הַשָּׂרִים אֶת דְּבָרָיו וַיְבַקֵּשׁ הַמֶּלֶךְ הֲמִיתוֹ וַיִּשְׁמָע אוּרִיָּהוּ וַיִּרָא וַיִּבְרַח וַיָּבֹא מִצְרָיִם: (כב) וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים אֲנָשִׁים מִצְרָיִם אֶת אֶלְנָתָן בֶּן עַכְבּוֹר וַאֲנָשִׁים אִתּוֹ אֶל מִצְרָיִם: (כג) וַיּוֹצִיאוּ אֶת אוּרִיָּהוּ מִמִּצְרַיִם וַיְבִאֻהוּ אֶל הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים וַיַּכֵּהוּ בֶּחָרֶב וַיַּשְׁלֵךְ אֶת נִבְלָתוֹ אֶל קִבְרֵי בְּנֵי הָעָם: (כד) אַךְ יַד אֲחִיקָם בֶּן שָׁפָן הָיְתָה אֶת יִרְמְיָהוּ לְבִלְתִּי תֵּת אֹתוֹ בְּיַד הָעָם לַהֲמִיתוֹ:

נ"ך יומי – יום רביעי י"ד חשון

ירמיה פרק כ"ז

(א) בְּרֵאשִׁית מַמְלֶכֶת יְהוֹיָקִם בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה אֶל יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר:

בראשית ממלכת יהויקים – שלש שנים לפני שמלך נבוכדנצר נתנבא עליו שימלוך.

(ב) כֹּה אָמַר יְהוָה אֵלַי עֲשֵׂה לְךָ מוֹסֵרוֹת וּמֹטוֹת וְנָתַתָּם עַל צַוָּארֶךָ:

מוסרות – הם רצועות העול שקורין קוריגל"ש.

(ג) וְשִׁלַּחְתָּם אֶל מֶלֶךְ אֱדוֹם וְאֶל מֶלֶךְ מוֹאָב וְאֶל מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן וְאֶל מֶלֶךְ צֹר וְאֶל מֶלֶךְ צִידוֹן בְּיַד מַלְאָכִים הַבָּאִים יְרוּשָׁלַ‍ִם אֶל צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה:

ושלחתם אל מלך אדום – בימי צדקיהו בשנה הרביעית למלכו שעשהו נבוכדנצר שליט על חמשה מלכים. **מלך אדום** – ומלך מואב ומלך בני עמון וגו' אלו חמשה מלכים נתן נבוכדנצר תחת ידו של צדקיהו. חמש עשרה שנה היו על צוארו משנה אחת ליהויקים עד השנה הרביעית לצדקיהו ששברם הימנו חנניה בן עזור.

(ד) וְצִוִּיתָ אוֹתָם אֶל אֲדֹנֵיהֶם לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל כֹּה תֹאמְרוּ אֶל אֲדֹנֵיכֶם: (ה) אָנֹכִי עָשִׂיתִי אֶת הָאָרֶץ אֶת הָאָדָם וְאֶת הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָרֶץ בְּכֹחִי הַגָּדוֹל וּבִזְרוֹעִי הַנְּטוּיָה וְנָתַתִּיהָ לַאֲשֶׁר יָשַׁר בְּעֵינָי: (ו) וְעַתָּה אֲנֹכִי נָתַתִּי אֶת כָּל הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה בְּיַד נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל עַבְדִּי וְגַם אֶת חַיַּת הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לוֹ לְעָבְדוֹ:

עבדי – שיעשה רצוני לפרע משונאי.

(ז) וְעָבְדוּ אֹתוֹ כָּל הַגּוֹיִם וְאֶת בְּנוֹ וְאֶת בֶּן בְּנוֹ עַד בֹּא עֶת אַרְצוֹ גַּם הוּא וְעָבְדוּ בוֹ גּוֹיִם רַבִּים וּמְלָכִים גְּדֹלִים:

ואת בנו – אויל מרודך. **ואת בן בנו** – בלשאצר. **עד בא עת ארצו** – שיבואו דריוש המדי וכורש ויהרגו את בלשאצר.

(ח) וְהָיָה הַגּוֹי וְהַמַּמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא יַעַבְדוּ אֹתוֹ אֶת נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וְאֶת אֲשֶׁר לֹא יִתֵּן אֶת צַוָּארוֹ בְּעֹל מֶלֶךְ בָּבֶל בַּחֶרֶב וּבָרָעָב וּבַדֶּבֶר אֶפְקֹד עַל הַגּוֹי הַהוּא נְאֻם יְהוָה עַד תַּמִּי אֹתָם בְּיָדוֹ: (ט) וְאַתֶּם אַל תִּשְׁמְעוּ אֶל נְבִיאֵיכֶם וְאֶל קֹסְמֵיכֶם וְאֶל חֲלֹמֹתֵיכֶם וְאֶל עֹנְנֵיכֶם וְאֶל כַּשָּׁפֵיכֶם אֲשֶׁר הֵם אֹמְרִים אֲלֵיכֶם לֵאמֹר לֹא תַעַבְדוּ אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל: (י) כִּי שֶׁקֶר הֵם נִבְּאִים לָכֶם

לְמַעַן הַרְחִיק אֶתְכֶם מֵעַל אַדְמַתְכֶם וְהִדַּחְתִּי אֶתְכֶם וַאֲבַדְתֶּם: (יא) וְהַגּוֹי אֲשֶׁר יָבִיא אֶת צַוָּארָו בְּעֹל מֶלֶךְ בָּבֶל וַעֲבָדוֹ וְהִנַּחְתִּיו עַל אַדְמָתוֹ נְאֻם הוי' וַעֲבָדָהּ וְיָשַׁב בָּהּ: (יב) וְאֶל צִדְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה דִּבַּרְתִּי כְּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר הָבִיאוּ אֶת צַוְּארֵיכֶם בְּעֹל מֶלֶךְ בָּבֶל וְעִבְדֻהוּ אֹתוֹ וְעַמּוֹ וֶחְיוּ:

ואל צדקיהו מלך יהודה דברתי וגו' – כל זה אמר ירמיהו אל שלוחי המלכים.

(יג) לָמָּה תָמוּתוּן אַתָּה וְעַמְּךָ בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר הוי' אֶל הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא יַעֲבֹד אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל: (יד) וְאַל תִּשְׁמְעוּ אֶל דִּבְרֵי הַנְּבִאִים הָאֹמְרִים אֲלֵיכֶם לֵאמֹר לֹא תַעַבְדוּ אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל כִּי שֶׁקֶר הֵם נִבְּאִים לָכֶם: (טו) כִּי לֹא שְׁלַחְתִּים נְאֻם הוי' וְהֵם נִבְּאִים בִּשְׁמִי לַשָּׁקֶר לְמַעַן הַדִּיחִי אֶתְכֶם וַאֲבַדְתֶּם אַתֶּם וְהַנְּבִאִים הַנִּבְּאִים לָכֶם: (טז) וְאֶל הַכֹּהֲנִים וְאֶל כָּל הָעָם הַזֶּה דִּבַּרְתִּי לֵאמֹר כֹּה אָמַר הוי' אַל תִּשְׁמְעוּ אֶל דִּבְרֵי נְבִיאֵיכֶם הַנִּבְּאִים לָכֶם לֵאמֹר הִנֵּה כְלֵי בֵית הוי' מוּשָׁבִים מִבָּבֶלָה עַתָּה מְהֵרָה כִּי שֶׁקֶר הֵמָּה נִבְּאִים לָכֶם:

הנה כלי בית י"י – שגלו עם יכניה.

(יז) אַל תִּשְׁמְעוּ אֲלֵיהֶם עִבְדוּ אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל וִחְיוּ לָמָּה תִּהְיֶה הָעִיר הַזֹּאת חָרְבָּה: (יח) וְאִם נְבִאִים הֵם וְאִם־יֵשׁ דְּבַר הוי' אִתָּם יִפְגְּעוּ נָא הוי' צְבָאוֹת לְבִלְתִּי בֹּאוּ הַכֵּלִים הַנּוֹתָרִים בְּבֵית הוי' וּבֵית מֶלֶךְ יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלִַם בָּבֶלָה: (יט) כִּי כֹה אָמַר הוי' צְבָאוֹת אֶל הָעַמֻּדִים וְעַל הַיָּם וְעַל הַמְּכֹנוֹת וְעַל יֶתֶר הַכֵּלִים הַנּוֹתָרִים בָּעִיר הַזֹּאת:

המכונות – ת"י בסיסיא כמו את הכיור ואת כנו (שמות ל"ה:ט"ז).

(כ) אֲשֶׁר לֹא לָקָחָם נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בַּגְלוֹתוֹ אֶת [יְכָנְיָה] (יכוניה) בֶּן יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה מִירוּשָׁלִַם בָּבֶלָה וְאֶת כָּל חֹרֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם:
בגלותו – כמו בהגלותו.

חורי – כמו שרי.

(כא) כִּי כֹה אָמַר הוי' צְבָאוֹת אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל עַל הַכֵּלִים הַנּוֹתָרִים בֵּית הוי' וּבֵית מֶלֶךְ יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם: (כב) בָּבֶלָה יוּבָאוּ וְשָׁמָּה יִהְיוּ עַד יוֹם פָּקְדִי אֹתָם נְאֻם הוי' וְהַעֲלִיתִים וַהֲשִׁיבֹתִים אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה:

עד יום פקדי אותם – בימי כורש כמו שמפורש בספר עזרא.

נ"ך יומי – יום חמישי ט"ו חשון

ירמיה כ"ה

(א) וַיְהִי| בַּשָּׁנָה הַהִיא בְּרֵאשִׁית מַמְלֶכֶת צִדְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה [בַּשָּׁנָה] (בשנת) הָרְבִעִית בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי אָמַר אֵלַי חֲנַנְיָה בֶן עַזּוּר הַנָּבִיא אֲשֶׁר מִגִּבְעוֹן בְּבֵית יְהוָה לְעֵינֵי הַכֹּהֲנִים וְכָל הָעָם לֵאמֹר:

ויהי בשנה ההיא – כשהגיע אותו הזמן שהשליט נבוכדנצר את צדקיהו על חמשת מלכים (ירמיהו כ"ז:ג') שהיה ירמיה אומר שליחותו ומשלח המוסרות והמוטות אל המלכים ביד מלאכיהם.

בראשית ממלכת צדקיה – בתחלה שהשליטו על חמשת המלכים וא"א לומר בתחלת מלכותו שהרי נאמר בשנה הרביעית אותה שנה ירד להקביל את פני נבוכדנצר בבבל ושריה שר המנוחה עמו וכמו שנאמר בסוף הספר: והשליטו על המלכים (ירמיהו נ"א:נ"ט).

אמר אלי וגו' – אמרו רבותינו: מי הטעה את חנניה? שמע שהיה ירמיה מתנבא בשוק העליון: הנני שובר את קשת עילם (ירמיהו מ"ט:ל"ה), ונבואה זו בסוף הספר נאמרה בראשית ממלכת צדקיהו, כמו שמפורש שם. ולפי שעילם סמוכה לבבל עמד הוא בשוק התחתון ודרש ודן קל וחומר ומה עילם שלא באה אלא לעזור את הכשדים וכו' כמה שהיא בסנהדרין.

(ב) כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר שָׁבַרְתִּי אֶת עֹל מֶלֶךְ בָּבֶל:
(ג) בְּעוֹד| שְׁנָתַיִם יָמִים אֲנִי מֵשִׁיב אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶת כָּל כְּלֵי בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר לָקַח נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל מִן הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיְבִיאֵם בָּבֶל: (ד) וְאֶת יְכָנְיָה בֶן יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֶת כָּל גָּלוּת יְהוּדָה הַבָּאִים בָּבֶלָה אֲנִי מֵשִׁיב אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה נְאֻם יְהוָה כִּי אֶשְׁבֹּר אֶת עֹל מֶלֶךְ בָּבֶל: (ה) וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנָּבִיא אֶל חֲנַנְיָה הַנָּבִיא לְעֵינֵי הַכֹּהֲנִים וּלְעֵינֵי כָל הָעָם הָעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה:
(ו) וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנָּבִיא אָמֵן כֵּן יַעֲשֶׂה יְהוָה יָקֵם יְהוָה אֶת דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר נִבֵּאתָ לְהָשִׁיב כְּלֵי בֵית יְהוָה וְכָל הַגּוֹלָה מִבָּבֶל אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה:

יעשה – פאצא בלעז. **יקם** – לשון תפלה.

(ז) אַךְ שְׁמַע נָא הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר בְּאָזְנֶיךָ וּבְאָזְנֵי כָל הָעָם:

אך שמע נא וגו' – עד הנביא אשר ינבא לשלום (ירמיהו כ"ח:ט'), אמר אני מתנבא פורעניות אם לא יבא איני שקרן הקב"ה נחם על הרעה אבל הנביא אשר ינבא לשלום וגו' בבא דבר הנביא יודע וגו' (ירמיהו כ"ח:ט') אבל אם לא יבא

דברו שקרן הוא שנאמר לא איש אל ויכזב וגו' (במדבר כ"ג:י"ט) כך דרש רבי תנחומא.

(ח) הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנַי וּלְפָנֶיךָ מִן הָעוֹלָם וַיִּנָּבְאוּ אֶל אֲרָצוֹת רַבוֹת וְעַל מַמְלָכוֹת גְּדוֹלוֹת לְמִלְחָמָה וּלְרָעָה וּלְדֶבֶר: (ט) הַנָּבִיא אֲשֶׁר יִנָּבֵא לְשָׁלוֹם בְּבֹא דְּבַר הַנָּבִיא יִוָּדַע הַנָּבִיא אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ הוי' בֶּאֱמֶת: (י) וַיִּקַּח חֲנַנְיָה הַנָּבִיא אֶת הַמּוֹטָה מֵעַל צַוַּאר יִרְמְיָה הַנָּבִיא וַיִּשְׁבְּרֵהוּ: (יא) וַיֹּאמֶר חֲנַנְיָה לְעֵינֵי כָל הָעָם לֵאמֹר כֹּה אָמַר הוי' כָּכָה אֶשְׁבֹּר אֶת עֹל נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בְּעוֹד שְׁנָתַיִם יָמִים מֵעַל צַוַּאר כָּל הַגּוֹיִם וַיֵּלֶךְ יִרְמְיָה הַנָּבִיא לְדַרְכּוֹ: (יב) וַיְהִי דְבַר הוי' אֶל יִרְמְיָה אַחֲרֵי שְׁבֹּר חֲנַנְיָה הַנָּבִיא אֶת הַמּוֹטָה מֵעַל צַוַּאר יִרְמְיָה הַנָּבִיא לֵאמֹר: (יג) הָלוֹךְ וְאָמַרְתָּ אֶל חֲנַנְיָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר הוי' מוֹטֹת עֵץ שָׁבָרְתָּ וְעָשִׂיתָ תַחְתֵּיהֶן מֹטוֹת בַּרְזֶל: (יד) כִּי כֹה אָמַר הוי' צְבָאוֹת אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל עֹל בַּרְזֶל נָתַתִּי עַל צַוַּאר כָּל הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה לַעֲבֹד אֶת נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַעֲבָדֻהוּ וְגַם אֶת חַיַּת הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לוֹ:

את חית השדה נתתי לו – שרכב על ארי וקשר תנין בראשו.

(טו) וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנָּבִיא אֶל חֲנַנְיָה הַנָּבִיא שְׁמַע נָא חֲנַנְיָה לֹא שְׁלָחֲךָ הוי' וְאַתָּה הִבְטַחְתָּ אֶת הָעָם הַזֶּה עַל שָׁקֶר: (טז) לָכֵן כֹּה אָמַר הוי' הִנְנִי מְשַׁלֵּחֲךָ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה הַשָּׁנָה אַתָּה מֵת כִּי סָרָה דִבַּרְתָּ אֶל הוי':

השנה אתה מת – ובשנה הבאה תקבר.

(יז) וַיָּמָת חֲנַנְיָה הַנָּבִיא בַּשָּׁנָה הַהִוא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי:

בשנה ההיא בחדש השביעי – והלא אין חדש שביעי מן השנה אלא מת ער"ה וצוה לבניו שיקברוהו לאחר ר"ה ולא קודם ויעלימו את מיתתו אותו היום כדי לעשות נבואת ירמיה שקר.

נ"ך יומי – יום שישי ט"ז חשון

ירמיה פרק כ"ט

(א) וְאֵלֶּה דִּבְרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׁלַח יִרְמְיָה הַנָּבִיא מִירוּשָׁלִַם אֶל יֶתֶר זִקְנֵי הַגּוֹלָה וְאֶל הַכֹּהֲנִים וְאֶל הַנְּבִיאִים וְאֶל כָּל הָעָם אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר מִירוּשָׁלִַם בָּבֶלָה: (ב) אַחֲרֵי צֵאת יְכָנְיָה הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה וְהַסָּרִיסִים שָׂרֵי יְהוּדָה וירוּשָׁלִַם וְהֶחָרָשׁ וְהַמַּסְגֵּר מִירוּשָׁלִָם:

והגבירה – אם המלך.

(ג) בְּיַד אֶלְעָשָׂה בֶן שָׁפָן וּגְמַרְיָה בֶּן חִלְקִיָּה אֲשֶׁר שָׁלַח צִדְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה אֶל נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בָּבֶלָה לֵאמֹר: (ד) כֹּה אָמַר יהוה צְבָאוֹת אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הִגְלֵיתִי מִירוּשָׁלִַם בָּבֶלָה: (ה) בְּנוּ בָתִּים וְשֵׁבוּ וְנִטְעוּ גַּנּוֹת וְאִכְלוּ אֶת פִּרְיָן: (ו) קְחוּ נָשִׁים וְהוֹלִידוּ בָּנִים וּבָנוֹת וּקְחוּ לִבְנֵיכֶם נָשִׁים וְאֶת בְּנוֹתֵיכֶם תְּנוּ לַאֲנָשִׁים וְתֵלַדְנָה בָּנִים וּבָנוֹת וּרְבוּ שָׁם וְאַל תִּמְעָטוּ: (ז) וְדִרְשׁוּ אֶת שְׁלוֹם הָעִיר אֲשֶׁר הִגְלֵיתִי אֶתְכֶם שָׁמָּה וְהִתְפַּלְלוּ בַעֲדָהּ אֶל יהוה כִּי בִשְׁלוֹמָהּ יִהְיֶה לָכֶם שָׁלוֹם: (ח) כִּי כֹה אָמַר יהוה צְבָאוֹת אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל אַל יַשִּׁיאוּ לָכֶם נְבִיאֵיכֶם אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם וְקֹסְמֵיכֶם וְאַל תִּשְׁמְעוּ אֶל חֲלֹמֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם מַחְלְמִים:

ישיאו – לשון הסתה כמו הנחש השיאני (בראשית ג' :י"ג).

(ט) כִּי בְשֶׁקֶר הֵם נִבְּאִים לָכֶם בִּשְׁמִי לֹא שְׁלַחְתִּים נְאֻם יהוה: (י) כִּי כֹה אָמַר יהוה כִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקֹד אֶתְכֶם וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיכֶם אֶת דְּבָרִי הַטּוֹב לְהָשִׁיב אֶתְכֶם אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה: (יא) כִּי אָנֹכִי יָדַעְתִּי אֶת הַמַּחֲשָׁבֹת אֲשֶׁר אָנֹכִי חֹשֵׁב עֲלֵיכֶם נְאֻם יהוה מַחְשְׁבוֹת שָׁלוֹם וְלֹא לְרָעָה לָתֵת לָכֶם אַחֲרִית וְתִקְוָה: (יב) וּקְרָאתֶם אֹתִי וַהֲלַכְתֶּם וְהִתְפַּלַלְתֶּם אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי אֲלֵיכֶם:

וקראתם אותי והלכתם – בדרכי והרי זה מקרא קצר.

(יג) וּבקַשְׁתֶּם אֹתִי וּמְצָאתֶם כִּי תִדְרְשֵׁנִי בְכָל לְבַבְכֶם: (יד) וְנִמְצֵאתִי לָכֶם נְאֻם יהוה וְשַׁבְתִּי אֶת [שְׁבוּתְכֶם] (שביתכם) וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם וּמִכָּל הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּי אֶתְכֶם שָׁם נְאֻם יהוה וַהֲשִׁבֹתִי אֶתְכֶם אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִגְלֵיתִי אֶתְכֶם מִשָּׁם: (טו) כִּי אֲמַרְתֶּם הֵקִים לָנוּ יהוה נְבִאִים בָּבֶלָה: (טז) כִּי כֹה| אָמַר יהוה אֶל הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב אֶל כִּסֵּא דָוִד וְאֶל כָּל הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּעִיר הַזֹּאת אֲחֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא יָצְאוּ אִתְּכֶם בַּגּוֹלָה:

אל המלך – צדקיהו אשר לא גלה.

(יז) כֹּה אָמַר יהוה צְבָאוֹת הִנְנִי מְשַׁלֵּחַ בָּם אֶת הַחֶרֶב אֶת הָרָעָב וְאֶת הַדָּבֶר וְנָתַתִּי אוֹתָם כַּתְּאֵנִים הַשָּׁעֲרִים אֲשֶׁר לֹא תֵאָכֵלְנָה מֵרֹעַ:

כתאנים השוערים – לשון שעורויה (ירמיהו כ"ג :י"ד).

(יח) וְרָדַפְתִּי אַחֲרֵיהֶם בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדָּבֶר וְנָתַתִּים [לְזַעֲוָה] (לזועה) לְכֹל| מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ לְאָלָה וּלְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה וּלְחֶרְפָּה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם:

ולחרפה – שיחרפו אותם דשטרוויר בלעז וכן כל חרפה שבמקרא.

(יט) תַּחַת אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ אֶל דְּבָרַי נְאֻם יְהוָה אֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי אֲלֵיהֶם אֶת עֲבָדַי הַנְּבִאִים הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם נְאֻם יְהוָה: (כ) וְאַתֶּם שִׁמְעוּ דְבַר יְהוָה כָּל הַגּוֹלָה אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי מִירוּשָׁלַם בָּבֶלָה: (כא) כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל אֶל אַחְאָב בֶּן קוֹלָיָהוּ וְאֶל צִדְקִיָּהוּ בֶן מַעֲשֵׂיָה הַנִּבְאִים לָכֶם בִּשְׁמִי שָׁקֶר הִנְנִי נֹתֵן אֹתָם בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וְהִכָּם לְעֵינֵיכֶם: (כב) וְלָקַח מֵהֶם קְלָלָה לְכֹל גָּלוּת יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּבָבֶל לֵאמֹר יְשִׂמְךָ יְהוָה כִּצִדְקִיָּהוּ וּכְאָחְאָב אֲשֶׁר קָלָם מֶלֶךְ בָּבֶל בָּאֵשׁ:

אשר קלם – לשון קלוי באש (ויקרא ב׳ :י״ד).

(כג) יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיְנָאֲפוּ אֶת נְשֵׁי רֵעֵיהֶם וַיְדַבְּרוּ דָבָר בִּשְׁמִי שֶׁקֶר אֲשֶׁר לֹוֹא צִוִּיתֻם וְאָנֹכִי [הַיּוֹדֵעַ] (הוידע) וָעֵד נְאֻם יְהוָה:

וינאפו את נשי רעיהם – כמו שמפורש בסנהדרין כה אמר הקדוש ברוך הוא שכבי עם חבירי. **ועד** – לשון עדות.

(כד) וְאֶל שְׁמַעְיָהוּ הַנֶּחֱלָמִי תֹּאמַר לֵאמֹר:

הנחלמי – שם מקום.

(כה) כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יַעַן אֲשֶׁר אַתָּה שָׁלַחְתָּ בִּשְׁמְךָ סְפָרִים אֶל כָּל הָעָם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם וְאֶל צְפַנְיָה בֶן מַעֲשֵׂיָהּ הַכֹּהֵן וְאֶל כָּל הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר: (כו) יְהוָה נְתָנְךָ כֹהֵן תַּחַת יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן לִהְיוֹת פְּקִדִים בֵּית יְהוָה לְכָל אִישׁ מְשֻׁגָּע וּמִתְנַבֵּא וְנָתַתָּה אֹתוֹ אֶל הַמַּהֲפֶכֶת וְאֶל הַצִּינֹק:

נתנך כהן – אל צפניה כתב כן. **פקידים** – ממונים. **מהפכת** – כיפה. **הצינוק** – סדן ציפש בלעז.

(כז) וְעַתָּה לָמָּה לֹא גָעַרְתָּ בִּירְמְיָהוּ הָעֲנָתֹתִי הַמִּתְנַבֵּא לָכֶם: (כח) כִּי עַל כֵּן שָׁלַח אֵלֵינוּ בָּבֶל לֵאמֹר אֲרֻכָּה הִיא בְּנוּ בָתִּים וְשֵׁבוּ וְנִטְּעוּ גַּנּוֹת וְאִכְלוּ אֶת פְּרִיהֶן:

כי על כן שלח – כי יש לך לגעור בו על אשר שלח אלינו בבל לאמר ארוכה היא גלותכם שם. **על כן** – כמו על אשר.

(כט) וַיִּקְרָא צְפַנְיָה הַכֹּהֵן אֶת הַסֵּפֶר הַזֶּה בְּאָזְנֵי יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא: (ל) וַיְהִי דְּבַר יְהוָה אֶל יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר: (לא) שְׁלַח עַל כָּל הַגּוֹלָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה אֶל שְׁמַעְיָה הַנֶּחֱלָמִי יַעַן אֲשֶׁר נִבָּא לָכֶם שְׁמַעְיָה וַאֲנִי לֹא שְׁלַחְתִּיו וַיַּבְטַח אֶתְכֶם עַל שָׁקֶר: (לב) לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי פֹקֵד עַל שְׁמַעְיָה הַנֶּחֱלָמִי וְעַל זַרְעוֹ לֹא יִהְיֶה לוֹ אִישׁ יוֹשֵׁב בְּתוֹךְ הָעָם הַזֶּה וְלֹא יִרְאֶה בַּטּוֹב אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה לְעַמִּי נְאֻם יְהוָה כִּי סָרָה דִבֶּר עַל יְהוָה:

נ"ך יומי – שבת קודש י"ז חשון - פרשת וירא

ירמיה פרק ל'

(א) הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל יִרְמְיָהוּ מֵאֵת הוי' לֵאמֹר: (ב) כֹּה אָמַר הוי' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כְּתָב לְךָ אֶת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ אֶל סֵפֶר: (ג) כִּי הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם הוי' וְשַׁבְתִּי אֶת שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה אָמַר הוי' וַהֲשִׁבֹתִים אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבוֹתָם וְיֵרָשُוהָ:

כי הנה ימים באים – ולא תאמר למה אכתבנו כי יאבדו כולם ואין קורא בו ואין זוכרו עוד כי הנה ימים באים וגו'.

(ד) וְאֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר הוי' אֶל יִשְׂרָאֵל וְאֶל יְהוּדָה: (ה) כִּי כֹה אָמַר הוי' קוֹל חֲרָדָה שָׁמָעְנוּ פַּחַד וְאֵין שָׁלוֹם:

קול חרדה שמענו – יש פותרין על שמועת בבל שהיו חרידים ממנה אותם שגלו שם ומדרש אגדה על מלחמת גוג ומגוג.

(ו) שַׁאֲלוּ נָא וּרְאוּ אִם יֹלֵד זָכָר מַדּוּעַ רָאִיתִי כָל גֶּבֶר יָדָיו עַל חֲלָצָיו כַּיּוֹלֵדָה וְנֶהֶפְכוּ כָל פָּנִים לְיֵרָקוֹן:

אם יולד זכר – אם דרך לזכרים ללדת שיאחזום חבלים כיולדה. **חלציו** – כמו מתניו.

(ז) הוֹי כִּי גָדוֹל הַיּוֹם הַהוּא מֵאַיִן כָּמֹהוּ וְעֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ:

היום ההוא – יום הריגת בלשאצר ומפלת בבל, ע"א יום מפלת גוג.

(ח) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם הוי' צְבָאוֹת אֶשְׁבֹּר עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ וּמוֹסְרוֹתֶיךָ אֲנַתֵּק וְלֹא יַעַבְדוּ בוֹ עוֹד זָרִים:

אשבר עלו – יסור על האומות מעל ישראל.

(ט) וְעָבְדוּ אֵת הוי' אֱלֹקֵיהֶם וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם: (י) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם הוי' וְאַל תֵּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֲךָ מֵרָחוֹק וְאֶת זַרְעֲךָ מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקַט וְשַׁאֲנַן וְאֵין מַחֲרִיד:

ואתה אל תירא – מכל הרעות אשר תראה באה על בבל אשר אתה בתוכה. **ושאנן** – כמו ושקט.

(יא) כִּי אִתְּךָ אֲנִי נְאֻם הוי' לְהוֹשִׁיעֶךָ כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הֲפִצוֹתִיךָ שָּׁם אַךְ אֹתְךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָלָה וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנַקֵּה לֹא אֲנַקֶּךָּ:

ויסרתיך למשפט – בדין חסוך. **ונקה לא אנקך** – לשון טיאוט השמד.

(יב) כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אָנוּשׁ לִשְׁבִרֶךָּ נַחְלָה מַכָּתֶךָ:

אנוש לשברך נחלה – שברך אנפר"ש בלעז.

(יג) אֵין דָּן דִּינֶךָ לְמָזוֹר רְפֻאוֹת תְּעָלֶה אֵין לָךְ:

למזור – רפואה אין אדם סבור שתהא לך תשועה. **תעלה** – רפואה לשון הועיל.

(יד) כָּל מְאַהֲבָיִךְ שְׁכֵחוּךְ אוֹתָךְ לֹא יִדְרֹשׁוּ כִּי מַכַּת אוֹיֵב הִכִּיתִיךְ מוּסַר אַכְזָרִי עַל רֹב עֲוֹנֵךְ עָצְמוּ חַטֹּאתָיִךְ:

מוסר אכזרי – ייסורי אכזריות המוסר אכזרי הוא.

(טו) מַה תִּזְעַק עַל שִׁבְרֵךְ אָנוּשׁ מַכְאֹבֵךְ עַל רֹב עֲוֹנֵךְ עָצְמוּ חַטֹּאתַיִךְ עָשִׂיתִי אֵלֶּה לָךְ: (טז) לָכֵן כָּל אֹכְלַיִךְ יֵאָכֵלוּ וְכָל צָרַיִךְ כֻּלָּם בַּשִּׁבְיָ יֵלֵכוּ וְהָיוּ שֹׁאסַיִךְ לִמְשִׁסָּה וְכָל בֹּזַזַיִךְ אֶתֵּן לָבַז:

לכן – שבועה. **שאסיך למשסה** – לשון ביזה וכת"י ויהון עדיך לעדי.

(יז) כִּי אַעֲלֶה אַרְכָה לָךְ וּמִמַּכּוֹתַיִךְ אֶרְפָּאֵךְ נְאֻם יְהוָה כִּי נִדָּחָה קָרְאוּ לָךְ צִיּוֹן הִיא דֹּרֵשׁ אֵין לָהּ:

ארוכה – רפואה.

(יח) כֹּה אָמַר יהוי הִנְנִי שָׁב שְׁבוּת אָהָלֵי יַעֲקֹוב וּמִשְׁכְּנֹתָיו אֲרַחֵם וְנִבְנְתָה עִיר עַל תִּלָּהּ וְאַרְמוֹן עַל מִשְׁפָּטוֹ יֵשֵׁב:

וארמון – המקדש.

(יט) וְיָצָא מֵהֶם תּוֹדָה וְקוֹל מְשַׂחֲקִים וְהִרְבִּתִים וְלֹא יִמְעָטוּ וְהִכְבַּדְתִּים וְלֹא יִצְעָרוּ:

והכבדתים – שיהיו עם כבד. **ולא יצערו** – כמו ימעטו.

(כ) וְהָיוּ בָנָיו כְּקֶדֶם וַעֲדָתוֹ לְפָנַי תִּכּוֹן וּפָקַדְתִּי עַל כָּל לֹחֲצָיו: (כא) וְהָיָה אַדִּירוֹ מִמֶּנּוּ וּמֹשְׁלוֹ מִקִּרְבּוֹ יֵצֵא וְהִקְרַבְתִּיו וְנָגַשׁ אֵלָי כִּי מִי הוּא זֶה עָרַב אֶת לִבּוֹ לָגֶשֶׁת אֵלַי נְאֻם יהוי:

אדירו – שר שלו. **ערב את לבו** – לשון ערבון פרווילא הטינא בלעז. **לגשת אלי** – למלחמה למחות בידי.

(כב) וִהְיִיתֶם לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹקִים:

(כג) הִנֵּה סַעֲרַת יהוי חֵמָה יְצֹאָה סַעַר מִתְגּוֹרָר עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים יָחוּל:

מתגורר – חונה ודר לשון ארץ מגורי ודוגמתו וסער מתחולל (ירמיהו כ"ג:י"ט) האמור במקרא האחר הוא זה ששניהם לשון חנייה. **על ראש רשעים** – על ראש האומות.

(כד) לֹא יָשׁוּב חֲרוֹן אַף הוי' עַד עֲשֹׂתוֹ וְעַד הֲקִימוֹ מְזִמּוֹת לִבּוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּתְבּוֹנְנוּ בָהּ: (כה) בָּעֵת הַהִיא נְאֻם הוי' אֶהְיֶה לֵאלֹקִים לְכֹל מִשְׁפְּחוֹת יִשְׂרָאֵל וְהֵמָּה יִהְיוּ לִי לְעָם:

פרק משנה שבועי - פרשת וירא

עדיות פרק ה'

משנה א'

הֵעִיד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן בְּתֵירָא עַל דַּם נְבֵלוֹת שֶׁהוּא טָהוֹר. הֵעִיד רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן בְּתֵירָא עַל אֵפֶר חַטָּאת שֶׁנָּגַע טָמֵא בְּמִקְצָתוֹ, שֶׁטִּמֵּא אֶת כֻּלּוֹ. הוֹסִיף רַבִּי עֲקִיבָא, עַל הַסֹּלֶת וְעַל הַקְּטֹרֶת וְהַלְּבוֹנָה וְהַגֻּחָלִים שֶׁנָּגַע טְבוּל יוֹם בְּמִקְצָתָם, שֶׁפָּסַל אֶת כֻּלָּם.

רבי עובדיה מברטנורא

הֵעִיד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל דַּם נְבֵלוֹת שֶׁהוּא טָהוֹר. מִלְּטַמֵּא כַּנִּבֵלָה בְּכַזַּיִת. אֲבָל מְטַמֵּא בִּרְבִיעִית. שֶׁאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁיְּטַמֵּא דָּמוֹ כִּבְשָׂרוֹ אֶלָּא הַשֶּׁרֶץ בִּלְבַד. וּלְעֵיל [רֵישׁ פֶּרֶק ה'] דִּתְנַן דַּם נְבֵלוֹת בֵּית שַׁמַּאי מְטַהֲרִין, לְגַמְרֵי הָיוּ בֵּית שַׁמַּאי מְטַהֲרִים. וּבֵית הִלֵּל מְטַמְּאִין, אֲבָל לֹא כַּנִּבֵלָה שֶׁמְּטַמֵּא בְּכַזַּיִת, אֶלָּא בִּרְבִיעִית: **שֶׁנָּגַע טָמֵא בְּמִקְצָתוֹ שֶׁטִּמֵּא אֶת כֻּלּוֹ.** מַעֲלָה עָשׂוּ בַּקֹּדֶשׁ וּבְאֵפֶר חַטָּאת, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהֵם גּוּפִים חֲלוּקִים, אִם מָנָּחִים בְּתוֹךְ כְּלִי אֶחָד וְנָגַע דָּבָר שֶׁהוּא מְטַמֵּא לַקֹּדֶשׁ בְּמִקְצָתָן, נִטְמְאוּ כֻּלָּן, שֶׁהַכְּלִי מְצָרְפָן לְהַחֲשִׁיבָן כְּאִלּוּ הֵן גּוּף אֶחָד. וְאַסְמְכוּהּ אַקְּרָא דִּכְתִיב (במדבר ז) כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת, הַכָּתוּב עָשָׂה לְכָל מַה שֶּׁבְּכַף אַחַת: **הוֹסִיף רַבִּי עֲקִיבָא.** דְּאִלּוּ מֵעֵדוּתוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן בְּתֵירָא לֹא שָׁמַעְנוּ אֶלָּא עַל הַטָּמֵא, וּבָא רַבִּי עֲקִיבָא וְהוֹסִיף אֲפִלּוּ טְבוּל יוֹם שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא אֶלָּא פּוֹסֵל בִּלְבַד, אִם נָגַע בְּמִקְצָתָן פָּסַל אֶת כֻּלָּן. וְרַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ, דְּמֵעֵדוּתוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן לֹא שָׁמַעְנוּ שֶׁמְּצָרֵף אֶלָּא כְּלִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ תּוֹךְ, אֲבָל כְּלִי שֶׁאֵין לוֹ תּוֹךְ לֹא שָׁמַעְנוּ שֶׁמְּצָרֵף, וּבָא רַבִּי עֲקִיבָא וְהוֹסִיף שֶׁאֲפִלּוּ סֹלֶת וּקְטֹרֶת וּלְבוֹנָה וְגֻחָלִים שֶׁאֵינָן בְּתוֹךְ כְּלִי, אֶלָּא צְבוּרִים וּמֻנָּחִים עַל לוּחַ אוֹ דַּף שֶׁאֵין לוֹ תּוֹךְ, הֲרֵי הֵן כְּאִלּוּ מֻנָּחִים בְּתוֹךְ כְּלִי, וְנַעֲשִׂים כְּאִלּוּ הֵן גּוּף אֶחָד: **וְהַגֻּחָלִים.** אוֹתָן שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל חוֹתָה בַּמַּחְתָּה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. אִם נָגַע טְבוּל יוֹם בְּמִקְצָתָן, נִפְסְלוּ כֻּלָּן. וּמַעֲלָה עָשׂוּ בָּהֶן, שֶׁאֵין הַגֻּחָלִים בְּנֵי קַבּוֹלֵי טֻמְאָה:

משנה ב'

הֵעִיד רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא וְרַבִּי יְהוּדָה הַכֹּהֵן עַל קְטַנָּה בַת יִשְׂרְאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן, שֶׁהִיא אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסָה לַחֻפָּה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִבְעָלָה. הֵעִיד רַבִּי יוֹסֵי הַכֹּהֵן וְרַבִּי זְכַרְיָה בֶּן הַקַּצָּב עַל תִּינוֹקֶת שֶׁהֻרְהֲנָה בְּאַשְׁקְלוֹן, וְרֻחֲקוּהָ בְּנֵי מִשְׁפַּחְתָּהּ, וְעֵדֶיהָ מְעִידִים אוֹתָהּ שֶׁלֹּא נִסְתְּרָה וְשֶׁלֹּא נִטְמְאָה. אָמְרוּ לָהֶם חֲכָמִים, אִם מַאֲמִינִים אַתֶּם שֶׁהֻרְהֲנָה, הַאֲמִינוּ, שֶׁלֹּא נִסְתְּרָה וְשֶׁלֹּא נִטְמְאָה. וְאִם אֵין אַתֶּם מַאֲמִינִים שֶׁלֹּא נִסְתְּרָה וְשֶׁלֹּא נִטְמְאָה, אַל תַּאֲמִינוּ שֶׁהֻרְהֲנָה.

רבי עובדיה מברטנורא

קְטַנָּה בַּת יִשְׂרָאֵל. וְהִיא יְתוֹמָה, כִּדְפָרֵישְׁנָא בְּשִׁלְהֵי פִּרְקִין דְּלְעֵיל. וְהוֹסִיף כָּאן כְּשֶׁנִּכְנְסָה לַחֻפָּה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִבְעֲלָה. דְּמֵעֵדוּת דְּלְעֵיל לֹא שָׁמַעְנוּ שֶׁאוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה אֶלָּא כְּשֶׁנִּבְעֲלָה: שֶׁהָרְהֲנָה. שֶׁנִּתְמַשְׁכָּנָה בִּידֵי נָכְרִים: וְעֵדֶיהָ. אוֹתָן שֶׁהֵעִידוּ שֶׁהָרְהֲנָה: הַאֲמִינוּ שֶׁלֹּא נִסְתְּרָה וְשֶׁלֹּא נִטְמְאָה. וְדַוְקָא לְזֹאת שֶׁעֵדֶיהָ מְעִידִים עָלֶיהָ שֶׁלֹּא נִטְמְאָה, הוּא דְּאָמְרֵי רַבָּנָן הַאֲמִינוּ לָהּ, וְשֶׁלֹּא כַּדִּין רְחֲקוּהָ בְּנֵי מִשְׁפַּחְתָּהּ. אֲבָל אִם אֵין לָהּ עֵדִים, כָּל אִשָּׁה שֶׁנֶּחְבְּשָׁה עַל יְדֵי מָמוֹן בִּזְמַן שֶׁיַּד הַנָּכְרִים תַּקִּיפָה, אֲסוּרָה לְבַעְלָהּ כֹּהֵן, לֹא שְׁנָא הֲרְהֲנָה מִדַּעְתָּהּ וְלֹא שְׁנָא נֶחְבְּשָׁה:

משנה ג׳

הֵעִיד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא עַל אַלְמָנַת עִסָּה, שֶׁהִיא כְּשֵׁרָה לַכְּהֻנָּה, שֶׁהָעִסָּה כְּשֵׁרָה לְטַמֵּא וּלְטַהֵר, לְרַחֵק וּלְקָרֵב. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, קִבַּלְנוּ עֵדוּתְכֶם, אֲבָל מַה נַּעֲשֶׂה, שֶׁגָּזַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי שֶׁלֹּא לְהוֹשִׁיב בָּתֵּי דִינִין עַל כָּךְ. הַכֹּהֲנִים שׁוֹמְעִים לָכֶם לְרַחֵק, אֲבָל לֹא לְקָרֵב.

רבי עובדיה מברטנורא

אַלְמָנַת עִסָּה. מִשְׁפָּחָה אַחַת שֶׁנִּתְעָרֵב בָּהּ סְפֵק חָלָל, כָּל אֶחָד מִבְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה סָפֵק אִם הוּא אוֹתוֹ סָפֵק שֶׁנִּתְעָרֵב בָּהֶן אִם לָאו. וְאִשָּׁה שֶׁנִּשֵּׂאת לְאֶחָד מִבְּנֵי אוֹתָהּ מִשְׁפָּחָה וּמֵת בַּעְלָהּ, הֵיא קְרוּיָה אַלְמָנַת עִסָּה, שֶׁכְּמוֹ שֶׁהָעִסָּה נִלּוֹשָׁה וּמְעֹרֶבֶת, כָּךְ זֹאת הָאִשָּׁה מְעֹרֶבֶת מִסְּפֵקוֹת. סָפֵק אִם בַּעְלָהּ הוּא אוֹתוֹ סָפֵק חָלָל, וַאֲפִלּוּ אִם הוּא אוֹתוֹ סָפֵק חָלָל שָׁמָּא אֵינוֹ חָלָל לְפִי הָאֱמֶת. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מַכְשִׁיר אוֹתָהּ לַכְּהֻנָּה, שֶׁיֵּשׁ כָּאן סְפֵק סְפֵקָא וּלְקֻלָּא. וְרַבָּן גַּמְלִיאֵל סָבַר אַף עַל גַּב דִּבְעָלְמָא סְפֵק סְפֵקָא לְקֻלָּא, הָכָא שָׁאנֵי, דְּמַעֲלָה עָשׂוּ בְּיוֹחֲסִין: **שֶׁהָעִסָּה כְּשֵׁרָה לְטַמֵּא וּלְטַהֵר.** כְּלוֹמַר שֶׁהַמִּשְׁפָּחָה שֶׁנִּתְעָרֵב בָּהּ סְפֵק חָלָל הֲרֵי הִיא בְּחֶזְקַת כַּשְׁרוּת כִּשְׁאָר הַמִּשְׁפָּחוֹת הַמְיֻחָסוֹת, וּכְמוֹ שֶׁשְּׁאָר הַמִּשְׁפָּחוֹת אוֹמְרוֹת זוֹ טְמֵאָה וּמִתְרַחֲקִים מִמֶּנָּה וְזוֹ טְהוֹרָה וּמְקָרְבִים אוֹתָהּ, כָּךְ מִשְׁפָּחָה זוֹ שֶׁנִּטְמַע בָּהּ סְפֵק חָלָל, אֵין יְכוֹלִים לוֹמַר הוֹאִיל וְנִטְמַע בָּהּ סָפֵק אֵין צְרִיכִים יוֹתֵר לִבְדֹּק כְּשֶׁנּוֹשְׂאִים נָשִׁים אֵיזוֹ נִטְמְאָה וְאֵיזוֹ טְהוֹרָה, כְּדֵי לְרַחֵק הַטְּמֵאָה וּלְקָרֵב הַטְּהוֹרָה: **קִבַּלְנוּ עֵדוּתְכֶם.** נֶאֱמָנִים אַתֶּם בְּעֵינֵינוּ וּמַאֲמִינִים אָנוּ שֶׁכָּךְ שְׁמַעְתֶּם: **שֶׁלֹּא לְהוֹשִׁיב בֵּית דִּין עַל כָּךְ.** לְהַתִּיר אַלְמָנַת עִסָּה לְכַתְּחִלָּה: **הַכֹּהֲנִים שׁוֹמְעִים לָכֶם לְרַחֵק.** אִם תֹּאמְרוּ אֲסוּרָה: **אֲבָל לֹא לְקָרֵב.** אִם תֹּאמְרוּ מֻתֶּרֶת. וּפְסַק הֲלָכָה, שֶׁאַלְמָנַת עִסָּה אֲסוּרָה לְהִנָּשֵׂא לַכְּהֻנָּה לְכַתְּחִלָּה, וְאִם נִשֵּׂאת לֹא תֵּצֵא:

משנה ד׳

הֵעִיד רַבִּי יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר, אִישׁ צְרֵדָה, עַל אֵיל קַמְצָא, דָּכָן. וְעַל מַשְׁקֵה בֵּית מִטְבְּחַיָּא, דְּאִינּוּן דַּכְיָן. וּדְיִקְרַב בְּמִיתָא, מִסְתָּאֵב. וְקָרוּ לֵיהּ, יוֹסֵי שָׂרְיָא.
אֵיל קַמְצָא. מִין חָגָב הוּא. תַּרְגּוּם כַּחֲגָבִים כְּקַמְצִין:

רבי עובדיה מברטנורא

דָּכָן. טָהוֹר וּמֻתָּר בַּאֲכִילָה: **וְעַל מַשְׁקֵה בֵּית מִטְבְּחַיָּא.** הַדָּם וְהַמַּיִם שֶׁהֵם בְּבֵית הַמִּטְבְּחַיִם שֶׁבָּעֲזָרָה: **דְּאִינּוּן דַּכְיָן.** אֵיכָּא מַאן דְּאָמַר דַּכְיָן טְהוֹרִים לְגַמְרֵי. דְּטָמְאַת מַשְׁקִין לָאו דְּאוֹרַיְתָא אֶלָּא רַבָּנָן הוּא דְּגָזוּר בְּהוּ טֻמְאָה, וּבְהָנֵי לֹא גָּזוּר. וְאֵיכָּא לְמַאן דְּאָמַר דַּכְיָן טְהוֹרִים מִלְּטַמֵּא אֲחֵרִים, אֲבָל טָמְאַת עַצְמָן יֵשׁ לָהֶן, דְּיֵשׁ לְמַשְׁקִין טֻמְאָה מִן הַתּוֹרָה לְהִטַּמֵּא, וְלֹא מָצוּ רַבָּנָן לְטַהֵר מַה שֶּׁטִּמְּאָה הַתּוֹרָה: **וּדְיִקְרַב בְּמִיתָא מְסָאַב.** הָכִי קָאָמַר, וְכָל דְּיִקְרַב וַדַּאי לְמִיתָא, מְסָאַב. אֲבָל סָפֵק, אֲפִלּוּ טָמְאַת מֵת חֲמוּרָה, טָהוֹר. וְכָל שֶׁכֵּן טָמְאַת שֶׁרֶץ קַלָּה. וּסְפֵק טֻמְאָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בָּא לְהַתִּיר. וְאַף עַל גַּב דְּסָפֵק טֻמְאָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים טָהוֹר דְּאוֹרַיְתָא הוּא, דְּכָל אִסּוּר סָפֵק טֻמְאָה מְסוּטָה יָלְפִינַן, דְּאַפִּיק לַהּ קְרָא בִּלְשׁוֹן טֻמְאָה, וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמְאָה, מַגִּיד לְךָ הַכָּתוּב שֶׁעַל הַסָּפֵק אֲסוּרָה, וּמַה סּוֹטָה רְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁהֲרֵי אֵין סְתִירָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אַף טֻמְאַת סָפֵק אֵינָהּ אֶלָּא בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, מִכָּל מָקוֹם קִדֵּם שֶׁבָּא יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר הָיוּ אוֹמְרִים הֲלָכָה וְאֵין מוֹרִין כֵּן, וּבָא הוּא וְהֵעִיד שֶׁמּוֹרִין כֵּן לְכַתְּחִלָּה לְטַהֵר כָּל סְפֵק טֻמְאָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים: **וְקָרוּ לֵיהּ יוֹסֵי שָׂרְיָא.** לְפִי שֶׁהִתִּיר שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁהָיוּ נוֹהֲגִין בָּהֶן אִסּוּר. שֶׁכָּל בֵּית דִּין שֶׁמַּתִּיר שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁאֵין הַהֶתֵּר שֶׁלָּהֶן פָּשׁוּט, קָרוּ לֵיהּ בֵּי דִינָא שָׂרְיָא:

משנה ה׳

הֵעִיד רַבִּי עֲקִיבָא מִשּׁוּם נְחֶמְיָה, אִישׁ בֵּית דְּלִי, שֶׁמַּשִּׁיאִים הָאִשָּׁה עַל פִּי עֵד אֶחָד. הֵעִיד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל עֲצָמוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ בְּדִיר הָעֵצִים, אָמְרוּ חֲכָמִים, מְלַקֵּט עֶצֶם עֶצֶם וְהַכֹּל טָהוֹר.

רבי עובדיה מברטנורא

שֶׁמַּשִּׁיאִין הָאִשָּׁה עַל פִּי עֵד אֶחָד. אִשָּׁה שֶׁהָלַךְ בַּעְלָהּ לִמְדִינַת הַיָּם וּבָא עֵד אֶחָד וְאָמַר שֶׁמֵּת, מַשִּׁיאִים אֶת אִשְׁתּוֹ עַל פִּיו: **בְּדִיר הָעֵצִים.** לִשְׁכָּה שֶׁשָּׁם הָיוּ אוֹצְרִים כָּל עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה, וְהִיא הָיְתָה בְּמִקְצוֹעַ מִזְרָחִית צְפוֹנִית שֶׁל עֲזָרַת נָשִׁים. וּמָצְאוּ שָׁם עֲצָמוֹת שֶׁל מֵתִים, וְאָמְרוּ חֲכָמִים, מְלַקֵּט עֶצֶם עֶצֶם וְהַכֹּל טָהוֹר, וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא נִטְמְאוּ בָּהֶם אָדָם וְכֵלִים, מִשּׁוּם דְּעֲזָרַת נָשִׁים דִּין רְשׁוּת הָרַבִּים יֵשׁ לָהּ וְהָוֵי סְפֵק טֻמְאָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים דְּסָפֵקוֹ טָהוֹר. וּבְמַסֶּכֶת זָבָחִים פֶּרֶק בָּתְרָא [דף קיג] מַיְתֵי גְּמָרָא שֶׁרָצוּ לִגְזוֹר טֻמְאָה עַל כָּל יְרוּשָׁלַיִם בִּשְׁבִיל אוֹתָן עֲצָמוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ בְּדִיר הָעֵצִים, אֶלָּא שֶׁאָמַר לָהֶם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לֹא בוּשָׁה וּכְלִמָּה הִיא לָנוּ שֶׁנִּגְזוֹר טֻמְאָה עַל עִיר אֲבוֹתֵינוּ:

משנה ו׳

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שָׁמַעְתִּי, כְּשֶׁהָיוּ בוֹנִים בַּהֵיכָל, עוֹשִׂים קְלָעִים לַהֵיכָל וּקְלָעִים לָעֲזָרוֹת, אֶלָּא שֶׁבַּהֵיכָל בוֹנִים מִבַּחוּץ, וּבָעֲזָרָה בוֹנִים מִבִּפְנִים. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שָׁמַעְתִּי, שֶׁמַּקְרִיבִין אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בַּיִת, וְאוֹכְלִים קָדְשֵׁי קָדָשִׁים אַף עַל פִּי שֶׁאֵין

קְלָעִים, קָדָשִׁים קַלִּים וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין חוֹמָה, שֶׁקְּדֻשָּׁה רִאשׁוֹנָה קְדֻשָּׁה לִשְׁעָתָהּ וּקְדֻשָּׁה לֶעָתִיד לָבֹא.

רבי עובדיה מברטנורא

שֶׁמַּעְתִּי שֶׁמַּקְרִיבִים אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בַּיִת. לְפִי שֶׁקְּדֻשָּׁה שֶׁקִּדֵּשׁ שְׁלֹמֹה אֶת הַבַּיִת, קְדֻשָּׁה לִשְׁעָתָהּ וּקְדֻשָּׁה לֶעָתִיד לָבֹא. וְכֵן קְדֻשַּׁת יְרוּשָׁלַיִם קְדֻשָּׁה לְעוֹלָם. אֲבָל קְדֻשַּׁת שְׁאָר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא קְדֻשָּׁה בְּכִבּוּשׁ רִאשׁוֹן אֶלָּא לִשְׁעָתָהּ, עַד שֶׁחָזְרוּ עוֹלֵי בָּבֶל וְקִדְּשׁוּהָ קְדֻשָּׁה שְׁנִיָּה, וְאוֹתָהּ קְדֻשָּׁה קְדֻשָּׁה לֶעָתִיד לָבֹא:

משנה ז׳

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, מְקֻבָּל אֲנִי מֵרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, שֶׁשָּׁמַע מֵרַבּוֹ וְרַבּוֹ מֵרַבּוֹ, הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, שֶׁאֵין אֵלִיָּהוּ בָּא לְטַמֵּא וּלְטַהֵר, לְרַחֵק וּלְקָרֵב, אֶלָּא לְרַחֵק הַמְקֻרָבִין בִּזְרוֹעַ וּלְקָרֵב הַמְרֻחָקִין בִּזְרוֹעַ. מִשְׁפַּחַת בֵּית צְרִיפָה הָיְתָה בְעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְרִחֲקָהּ בֶּן צִיּוֹן בִּזְרוֹעַ, וְעוֹד אַחֶרֶת הָיְתָה שָׁם וְקֵרְבָהּ בֶּן צִיּוֹן בִּזְרוֹעַ. כְּגוֹן אֵלּוּ, אֵלִיָּהוּ בָּא לְטַמֵּא וּלְטַהֵר, לְרַחֵק וּלְקָרֵב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, לְקָרֵב, אֲבָל לֹא לְרַחֵק. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, לְהַשְׁווֹת הַמַּחֲלֹקֶת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, לֹא לְרַחֵק וְלֹא לְקָרֵב, אֶלָּא לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר: הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה הַנָּבִיא וְגוֹ' וְהֵשִׁיב לֵב אָבוֹת עַל בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל אֲבוֹתָם (מלאכי ג', כ"ד).

רבי עובדיה מברטנורא

הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. שֶׁהֲרָאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה בְּסִינַי דּוֹר דּוֹר וְדוֹרְשָׁיו, וְהֶרְאָהוּ שֶׁאֵין אֵלִיָּהוּ בָּא לְטַמֵּא וּלְטַהֵר, לְרַחֵק וּלְקָרֵב, לְבָרֵר סְפֵק מִשְׁפָּחוֹת הַמְּטָמְּעוֹת מִי נִטְמָע וּמִי לֹא נִטְמָע, אֶלָּא יַנִּיחֵם וְהֵם כְּשֵׁרִים לֶעָתִיד לָבֹא, דַּהֲלָכָה הִיא מִשְׁפָּחָה שֶׁנִּטְמְעָה נִטְמְעָה: **אֶלָּא לְרַחֵק הַמְקֻרָבִים בִּזְרוֹעַ.** שֶׁהַכֹּל מַחֲזִיקִים אוֹתָן בִּפְסוּלִים, אֶלָּא שֶׁנִּתְקָרְבוּ בִּזְרוֹעַ. אֲבָל מִשְׁפָּחָה שֶׁנִּטְמְעָה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא נוֹדַע פְּסוּלָהּ, יַנִּיחֶנָּה בְּכַשְׁרוּתָהּ: **בֵּית צְרִיפָה.** כָּךְ שֵׁם הַמִּשְׁפָּחָה: וְרִחֲקָהּ. הִכְרִיז עֲלֵיהֶן שֶׁהֵן פְּסוּלִין: **בֶּן צִיּוֹן.** אֱינָשׁ אַלִּימָא הֲוָה וּבַעַל זְרוֹעַ: **וְעוֹד מִשְׁפָּחָה אַחֶרֶת הָיְתָה שָׁם.** שֶׁהָיְתָה פְּסוּלָה: **וְקֵרְבָהּ בֶּן צִיּוֹן בִּזְרוֹעַ.** וְהִכְרִיז עֲלֵיהֶן שֶׁהֵן כְּשֵׁרִים לְהִתְחַתֵּן בָּהֶם. וְחָס הַתַּנָּא עַל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת וְלֹא הִזְכִּיר שֵׁם הַמִּשְׁפָּחָה הַפְּסוּלָה שֶׁקֵּרְבָהּ בֶּן צִיּוֹן בִּזְרוֹעַ כְּמוֹ שֶׁהִזְכִּיר שֵׁם הַמִּשְׁפָּחָה הַכְּשֵׁרָה, לְלַמֶּדְךָ כַּמָּה צָרִיךְ אָדָם לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְסַפֵּר בְּגִנּוּת חֲבֵרוֹ, וְלִהְיוֹת כּוֹסֶה קָלוֹן. אִם כָּךְ בִּפְסוּלִים, כָּל שֶׁכֵּן בִּכְשֵׁרִים: **כְּגוֹן אֵלּוּ.** שֶׁכַּשְׁרוּתָן וּפַסְלוּתָן יְדוּעָה, אֶלָּא שֶׁנִּתְרַחֲקוּ בִּזְרוֹעַ וְנִתְקָרְבוּ בִּזְרוֹעַ: **לְקָרֵב אֲבָל לֹא לְרַחֵק.** הַמִּשְׁפָּחָה הַכְּשֵׁרָה שֶׁנִּתְרַחֲקָה בִּזְרוֹעַ, הוּא מְקָרֵב. אֲבָל אֵינוֹ מְרַחֵק אוֹתָהּ שֶׁנִּתְקָרְבָה בִּזְרוֹעַ: **שֶׁנֶּאֱמַר וְהֵשִׁיב לֵב אָבוֹת עַל בָּנִים.** שֶׁעָתִיד לוֹמַר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ זֶה מְבַנֵּי בָּנָיו שֶׁל זֶה. וּלְדִבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, אָבוֹת אֵלּוּ הַחֲכָמִים, וּבָנִים אֵלּוּ הַתַּלְמִידִים, שֶׁיִּהְיֶה לֵב כֻּלָּן שָׁוֶה וְלֹא יִפֹּל בֵּינֵיהֶן מַחֲלֹקֶת:

השיעור השבועי

"ויעל אברם ממצרים"

ציוץ ברשת X, אור לז' מרחשון תשפ"ו, 1:33

"ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו".

עיקר כוונת ההשגחה הפרטית ברעב ובירידת אברם למצרים ערות הארץ היתה כדי שיעלה משם עם רכוש גדול של כח ההולדה, הכח של "הוא ואשתו".

לשם כך היה הנסיון של לקיחת שרה לבית פרעה (פה ערוה). וגם אמירת דבר הנשמע שקר של "אחתי היא" - הכל על מנת להוציא יקר מזולל, תיקון טיפת הקרי שתוליד.

עד לירידת אברם ושרי למצרים היו הטפות שלהן קרות (אינן מולידות), ובמצרים דוקא, בהיותה ערות הארץ, ארץ בני חם, נעשו הטפות חמות, מולידות. והוא ראשית תיקון העקרות שלהם, על ידי עקירת הקרירות שלהם והפיכתה לחמימות. אברם הבין היטב שכל נסיון הרעב וכו' הוא למטרת הפוריות שלו ואשתו, ועל כן נהג כפי שנהג.

"למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך" = שרה שרה שרה - הכל עבור שרה (השם העתידי, האמתי, שלה) שתזכה להיות "אם הבנים שמחה" (שרה-אם = 546, הוי' פעמים אהיה, יחוד או"א עילאין, אברהם ושרה כנודע. והוא עולה "הבנים שמחה הללויה"!), וד"ל.

והנה, התבה "ואשתו" לא מופיעה אצל שאר האמהות, רק כאן, פעם אחת, אצל שרה.

"ואשתו" = שרה יצחק, הבן העתיד להיוולד לשרה, הביטוי הפנימי והעצמי שלה ("צחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי").

והנה, פלא, תרגום "ואשתו" הוא "ואתתה" = שרה רבקה (אשת יצחק)!

על הפסוק "ואברהם זקן בא בימים והוי' ברך את אברהם בכל" דרשו חז"ל "בת היתה לאברהם ובכל שמה". ויש מפרשים שאותה "בת" היינו רבקה אמנו, וכמו שמצינו אצל יעקב אבינו שהכלה נקראת בת.

ומה ששמה של רבקה, 'בת אברהם', הוא "בכל", היינו כפירוש רש"י על "והוי' ברך את אברהם בכל" - בכל בגימטריא בן (שיש להשיאו אשה - רבקה).

בכל, בן, היינו הערך הממוצע של ארבע אותיות יצחק - יצחק עולה בכל בכל בכל (כאשר הוא עצמו אומר "מכל", ובנו יעקב אומר "כל", שמכאן לומדים שהקב"ה הטעים לאבות מעין העולם הבא בעולם הזה).

ועוד ידוע שיעקב בן (בכל) רבקה = ישראל, שם המעלה של עם ה', החל מאבותינו הקדושים, שכל אחד נקרא בשם ישראל, כמבואר בחז"ל.

והנה, יש רק עוד פעם אחת בתנ"ך "הוא ואשתו" - בפסוק הראשון של מגלת רות, דהיינו אלימלך ונעמי.

"הוא ואשתו" של אברם-שרי נאמר בעלייתם ממצרים לשוב לארץ ישראל, ואילו "הוא ואשתו" של אלימלך-נעמי נאמר בירידתם מארץ ישראל לגור בשדי מואב.

ואכן, מה שחשש אברם ל"והרגו אתי ואתך יחיו" התקיים באלימלך ונעמי!

אלימלך מחלון וכליון מתו בשדי מואב ללא הולדה.

מכל הנ"ל נלמד שארץ מצרים מסוגלת ביותר לקיום מצות פרו ורבו (המצוה המיוחדת של תהא שנת פרו ורבו), וכמו שמפורש בתורה, שדוקא בארץ מצרים "ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אתם" (אותו לשון שנאמר לאדם, "פרו ורבו ומלאו את הארץ"). ושוב, ארץ מצרים היא ערות הארץ, מקום ההולדה (סוד יסוד אמא, כמבואר באר"י). והנה, ערות = 676 = 26, שם הוי' ב"ה, ברבוע (כל רבוע הוא סוד הזיווג והרביה, סוד "ומספר את רבע ישראל" = 40 ברבוע!). שם הוי' הוא לשון התהוות דהיינו הולדה חדשה, חידוש הישנות (הולדת נשמות ישנות, החוזרות להיוולד בסוד הגלגול) וחידוש בעצם (הולדת נשמות חדשות, שעדיין לא היו בעולם).מצרים ערות הארץ = ערות ערות, הרבוע הכפול של שם הוי' ב"ה!

ה"ערות" הראשונה בתורה - "הכל הולך אחר הפתיחה" - היא "וירא חם אבי כנען את ערות אביו". חם הוא גם אבי מצרים וארץ מצרים נקרא על שמו כנ"ל.

ועוד רמז לסיום:

ידוע שישרא"ל ר"ת אברהם יצחק יעקב שרה רבקה רחל לאה - שלשה אבות וארבע אמהות. אברהם יצחק יעקב שרה רבקה רחל לאה = 1724 ובחזרת הגלגל (סוד "איכה ירדף אחד אלף" כנודע) = 725 = "הוא ואשתו"!

וכן, כאשר ה-א של ואשתו = 1000, אז "הוא ואשתו" = 1724 = אברהם יצחק יעקב שרה רבקה רחל לאה!

אחדות התורה

מָה מְאַחֵד אוֹתָנוּ? הַדֶּבֶק שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתָנוּ צָרִיךְ לִהְיוֹת הַתּוֹרָה. זֶהוּ הַחִבּוּר הָאֲמִתִּי. מֻמְלָץ מְאֹד - לִפְנֵי כְּשֶׁנָּה הִתְחַלְנוּ לִלְמֹד כָּל יוֹם פֶּרֶק תָּנָ"ךְ. אִם כֻּלָּם לוֹמְדִים אֶת פֶּרֶק הַתָּנָ"ךְ הַזֶּה, כַּמָּה שֶׁזֶּה כְּאִלּוּ חִיצוֹנִי - זֶה בְּהֶחְלֵט מְחַבֵּר. חוּץ מֵהַחָתָ"ת שֶׁל הָרַבִּי הַקּוֹדֵם, הָרַבִּי הוֹסִיף גַּם רַמְבָּ"ם, וְזֶהוּ הַחִבּוּר בֵּין הַחֲסִידִים, הַלִּמּוּד הַיּוֹמִי הַזֶּה. בִּשְׁבִילֵנוּ אֲנַחְנוּ הוֹסַפְנוּ כַּמָּה דְּבָרִים לֹא קָשִׁים. לֹא מְסֻבָּךְ: פֶּרֶק תָּנָ"ךְ (אֲנַחְנוּ הַיּוֹם בְּסֵפֶר אִיּוֹב, סֵפֶר הַפְּסִיכּוֹלוֹגְיָה הֲכִי חָשׁוּב בַּתָּנָ"ךְ), וּפֶרֶק מִשְׁנָה (שָׁבוּעַ הַבָּא מְסַיְּמִים חֲגִיגָה, סוֹף סֵדֶר מוֹעֵד, וּמַתְחִילִים סֵדֶר נָשִׁים). לְדַעְתִּי, מְאֹד מְאֹד רָצוּי שֶׁכָּל מִי שֶׁיּוֹשֵׁב כָּאן יִלְמַד אֶת גַּם אֶת הַחָתָ"ת, וְגַם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. זֶה בֶּאֱמֶת מְחַבֵּר, הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מְחַבְּרִים אוֹתָנוּ בְּיַחַד.

[מתוך שיעור ב"ד אייר תשפ"ג]

